

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

X. In Occidente quoque Clerici intervertere tentabant bona mobilia
Episcopi mortui. Vetitum id à Concilio Ilerdensi. Idipsum, quoad laicos,
prohibuerunt Vrbanus secundus & Innocentius secundus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

clesia; ea tamen lege, ut rationem eorum redditum futuro Episcopo reddere teneatur. *Ut sede episcopali vacante, inquit canon, Metropolitanus ex ea Oeconomum deputaret; qui Clericis stipendia dispensaret, & bona administraret, futuro Episcopo rationem redditurus.* Eadem ratione, & quidem apertius, canonem xxv. Chalcedonensem explicat Zonaras in suis commentariis. Ait enim, si fortè contingat ordinationem Episcopi differri per trimestre aut etiam longius spatium temporis, tum futuro Episcopo servandos esse redditus apud Oeconomum, qui impendia necessaria præstabit, onera episcopatus sustinebit, reliquum verò servabit: *ἢ*

Zonaras in can. 27. Conc. Chalced.

ἢ ὁ ἐπίσκοπος φυλάξει τὰς ἀφ' αὐτῶν χερσὶν ἡγουμένων ἐπισκόπων τὰς ἐκ τῶν οἰκονομῶν ἐκκλησιαστικὰς, ποιοῦντος τὰς ἀναγκασίας ἐξόδους ἢ ἐπισκοπῆς, τὰ δὲ ἀφ' αὐτῶν τὰς οἰκονομίας.

V I. Præter fructus verò qui sede vacante colliguntur, aliud quoque bonorum genus est quæ in controversiam deducuntur post obitum Episcopi, bona nimirum ejus, sive ea mobilia sint, sive immobilia. Cui difficultati provisum est in canone xxiv. Concilij Antiocheni, juxta canones apostolicos. Nam distinguens hic canon bona propria Episcopi ab iis quæ ex redditibus Ecclesie profecta erant, præcipit ut summa penes Episcopum libertas sit heredes eorum bonorum testamento scribendi in quorum possessione fuerat ante ordinationem, sive etiam eorum quæ dein ad eum donatione, successione, aut emptione pervenerint; modò ne nomen aut redditus Ecclesie ad eam emptionem insumpti fuerint. quod & leges etiam Imperatorum sanciverunt, ac præterea Concilium Agathense canone xxxi. & Toletanum octavum canone quarto. At si Episcopus moriatur intestatus, tum propinquos ejus heredes esse oportet, secundum canonem apostolicum itémque Antiochenum. Quod Theodoro quoque Balsamoni placitum; cujus ea sunt verba in commentario ad canonem xxii. Concilij Chalcedonensis: *Ἐπιτομὴ τῆς ἀποστολικῆς ἐπιτομῆς, ἐὰν ἀδιαθετὸς ὁ ἐπίσκοπος τελευτήσῃ, νομίζω ὅτι καὶ τοῖς οἰκονομῶν ἐξ ἀδιαθετῶν κληρονομιῶν ἀποδοτέον αὐτῶν κληρονομηθήσεται.*

V II. Addam verò, videri prorsus eam esse veram mentem canonis xxxii. Concilij Chalcedonensis: in quo prohibetur ne post decessum Episcopi, Clerici invadant bona quæ propria erant Episcopi, id est, in detrimentum heredum aut propinquorum ipsius Episcopi. Docet præterea canon ille redditus Ecclesie servandos esse in usus Ecclesie, non autem à Clericis vertendos in propria commoda. Quæ explica-

tio confirmatur auctoritate horum verborum Latinae versionis: *sicuti precedentibus regulis constitutum habetur.* Nam superiorum Conciliorum canones discrimen adhibuerunt inter propria Episcopi bona, quæ ad propinquos ejus pertinere decernunt, & bona ecclesiastica, quæ cedere debent in utilitatem Ecclesie. Quare integrum & perfectum hujus Chalcedonensis canonis sensum non cepit Innocentius secundus in Concilio Lateranensi, qui existimat eam legem, quæ pervadi Episcopi mortui bona vetat, capiendam tantum esse de bonis quæ ad Ecclesiam & futurum Episcopum pertinere debent.

V III. Inutile porrò non erit heic pertransennam adnotare pessimam esse lectionem à Zonara & Balsamone adductam in suis commentariis ad canonem hunc xxxii. Chalcedonensem, eamque aduersari ei quæ extat in editionibus Græcis, quam secutus est Dionysius Exiguus: *καθώς ἐ τοῖς ἀρχιλαμβάνουσιν ἀπηγόρευται.* quod illi explicant de Clericis sive Metropolitanis qui susceperunt custodiam bonorum mobilium Episcopi defuncti. Eam autem interpretationem hauserunt ex canone xxxv. sextæ synodi: quæ tamen Chalcedonensi posterior est, & abusum noviter emergentem emendat, cui nulla superiorum synodorum providerat. Vnde sequitur eam patribus Chalcedonensibus mentem esse non potuisse ut abusum illum abolere cogitaverint qui nondum fuerat usurpatus.

I X. Ceterum quoad bona Episcopi ex redditibus Ecclesie comparata, Concilium Antiochenum in eodem canone xxxv. aperte pronuntiat ea pertinere ad Ecclesiam: *καὶ μὴ τοῖς ἐκκλησιαστικῶν ἀποτῆ φυλάξει αὐτῶν.* Metropolitanorum nihilominus avaritia pessimam quandam consuetudinem invexerat in Orientem. Nam prætextu curæ quæ eis incumbabat in procuranda electione Episcopi in sede vacante, invadabant bona propria decedentis Episcopi atque etiam ea quæ ad Ecclesiam ejus pertinebant, eaque vertebant in suos usus. Id severè prohibuit synodus in Trullo canone xxxv. quo decernitur ut ea bona à clero illius civitatis conserventur usque ad ordinationem futuri Episcopi; vel certè si Clerici illic nulli forent, ea Metropolitanum jubet servare successori.

X. In Occidente quoque Clerici intervertere tetabant bona mobilia Episcopi mortui. Quod fieri deinceps vetuit Concilium Ilerdense canone xvi. in quo decernitur ut *omnia usque ad tempus substituendi Pontificis conserventur his qui in domo inveniantur, Clericis consuetam alimonium ministrando.*

Cap. hanc. 11. q. 1.

Idipsum quoad laicos qui bona mobilia decedentium Episcoporum invadebant prohibuit Urbanus secundus in Concilio Claramontensi anno M X C V. itémque Innocentius secundus in Concilio Lateranensi anno M C X X I X. quorum decreta adfert Gratianus 12. q. 2.

XI. Ideo autem antiquas regulas canonicas adducere heic placuit, ut omnes intellexerent reditus patrimoniorum Ecclesie vacantis, ac spolia Episcoporum decedentium, nunquam pertinuisse ad Principes, quin imò univèrsa hæc emolumenta servari debuissent expendenda in utilitatem Ecclesie, & pro futuro successore. Quod adeo placuit vetulis illis Episcopis Gallicanis ut jus illud in canonibus eorum fuerit constitutum, in Concilio nempe Reienfi habito anno C D X X I X. canone quinto, in Francofordiensi anno D C C X C I V. can. X L I. in Pontigonensi anno D C C C L X X V I. can. X I V. & in Troflectiano anno nongentesimo nono can. decimo quarto, ex quo colligere licet tum cepisse inavalefcere usum illum occupandi spolia Episcoporum: *Quia inter nostrates hic pessimus inolevit mos ut defuncto Ecclesie Episcopo mox à quibuscumque potentioribus pervadantur res Ecclesiasticae.*

ADDITIO

STEPHANI BALUZII.

PESSESSIMAM illam consuetudinem, qua receptum ubique in Occidente erat ut bona morientium Episcoporum diriperentur à laicis, coërcitam esse ab Urbano II. & ab Innocentio II. rectè adnotat illustrissimus Archiepiscopus. Et Urbani quidem decretum in synodo Claramontana factum à nobis editum est supra in Additione ad cap. X X I X. lib. V I. ex veteri codice M S. monasterij Anianensis. Post Urbanum, & ante Innocentij tempora, Callistus secundus idem statuit anno M C X I X. in Concilio Tolosano; ut testatur Bernardus Guidonis Episcopus Lodoventis his verbis à Catello relatis in libro quinto Memoriarum historię Occitanicę pag. 877. *Primitia quoque, & decima, oblationes, & bona cetera deficientis Episcopi & Clericorum fuerunt Principibus & quibuscumque laicis sub pana sacrilegij interdicta.* Sed extant in eodem codice Anianensi canones synodi illius à Callisto secundo in cathedrali Ecclesia sancti Stephani celebratę; quos, cum nondum editi fuerint, heic addere visum est, quò major sit hujus institutionis auctoritas. Plura porro de hoc argumento dicturi alias sumus Deo juvante.

CONCILIVM TOLOSANVM

HABITVM ANNO MCXIX.

ANNO ab incarnatione Domini M C X I X. octavo Idus Iunij, præfidente venerabili Calixto Papa II. anno pontificatus sui primo, in Concilio Tolosano, unà cum Cardinalibus, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus Provincie, Gothie, Gasconie, Hispanie, & ceterioris Britannie, hæc sunt capitula recitata, & assensu totius Concilij confirmata.

Videto. v. l. Spicil. leg. pag. 11.

I. Sanctorum patrum vestigiis insistentes ordinari quemquam per pecuniam in Ecclesia Dei vel promoveti auctoritate sedis apostolice omnibus modis prohibemus. Si quis autem sic ordinationem vel promotionem acquisiverit, acquisita prorsus careat dignitate.

II. Nullus etiam in Præpositum, nullus in Archiepiscopus, nullus in Decanum, nisi Presbyter, nullus in Archidiaconum, nisi Diaconus, ordinetur.

III. Porro eos qui religionis speciem simulantes, dominici corporis & sanguinis sacramentum, baptismum puerorum, sacerdotium, & ceteros ecclesiasticos ordines, & legitimarum damnant fœdera nuptiarum, tanquam hæreticos ab Ecclesia Dei pellimus & damnamus, & per potestates exteras coërceri præcipimus. Defensores quoque ipsorum eodem damnationis vinculo, donec resipuerint, inodamus.

IV. Primitias, decimas, oblationes, & cimiteria, domos etiam, & bona cetera deficientis Episcopi & Clericorum à Principibus vel quibuslibet laicis diripi & teneri penitus interdicitur. Qui verò pertinaciter ista præsumperint, ab Ecclesie liminibus tanquam sacrilegi arceantur.

V. Liberos homines, Clericos, seu laicos nulla omnino ecclesiastica secularisve persona vinculo servitutis addicat.

VI. Nullus Clericorum pro ecclesiasticis Beneficiis servire laicis compellatur.

VII. Quartam decimarum & oblationum partem ad Episcoporum pertinentem nullus auferre præsumat.

VIII. Nullus Episcopus, nullus Presbyter, nullus omnino de clero ecclesiasticas dignitates & Beneficia cuilibet quasi jure hereditario derelinquat.

IX. Illud etiam adjicientes præcipimus, ut pro sacri olei & chrismatis & sepulture acceptione nullum venditionis pretium exigatur.

X. Si quis ecclesiasticę militię titulo insignitus, monachus, vel Canonicus, aut etiam quilibet Clericus, primam fidem irritam faciens, retrosum abierit, aut tanquam laicus comam barbãque nutrierit, Ecclesie communione privetur, donec praviatationem suam digna satisfactione cortexerit.

POST habita illa Concilia, Raimundus Comes Barcinonensis scripto pollicitus est anno millesimo centesimo trigésimo septimo, biennio ante Concilium Lateranense Innocentij, se deinceps invasurum non esse bona Episcopi Barcinonensis, quod postea peractum est anno M C L. ad omnes cathedrales Ecclesias provincie Tarraconensis, laudabili exemplo,

G G ij